O jsoucím a nejsoucím (Parmenidés, Platón – Sofistés)

21. 1. 1985

KAZETA 1

STRANA A

Méontologie jako nová filosofická disciplína. Deontologie (o tom, co má být, co platí, tj. o hodnotách a normách) – název se ujal, i když původně v řečtině toto slovo neexistovalo (stejně jako méontologie)…

Parmenidovi nejde o bytí myslícího, ale o bytí myšleného (jinde říká: totéž je býti a myslit, že jest); legitimně můžeme myslet něco vždy jen jako jsoucí – už tím, že to myslíme, to myslíme jako jsoucí, jako něco, co je před námi (např. trojúhelník)…

Kulatý čtverec jako neexistující intencionální předmět…

Pojmové myšlení v dosavadní tradici: myšlení, které je schopno konstruovat ideálný předmět odlišný od skutečného, ale který je tak přesně myšlen, že může být velice přesně analyzován (přesně myšlený × namalovaný trojúhelník)…

Aristotelés: změna jen jako vznik a zánik; mezi vznikem a zánikem je nepřetržité trvání…

Dvojí „jest“: jsoucnost (okamžitá) a bytí (celý život)…

Přítomnost nikdy není bodová, vždy se v ní něco děje (odmítnutí možnosti dělit čas do nekonečna, podobně jako atomisté odmítli možnost dělit do nekonečna hmotu); a v každém „teď“ je zároveň nějak přítomna minulost i budoucnost (jako zpřítomněná minulost a budoucnost)…

Jak se minulá a budoucí přítomnost stává přítomnou minulostí a budoucností – to je rozhodující. Tohle pochopit a myšlenkově zpracovat znamená pochopit, co je celek ve smyslu bytí, ve smyslu životního kusu dění…

Celek ve smyslu bytí víc není než jest. Jest vždycky jen ta okamžitá přítomnost…

Tady ovšem musíme ještě rozlišit mezi pravými a nepravými jsoucny…

KONEC STRANY A

STRANA B

Pravá jsoucna jsou jsoucna, která jsou charakterizována bytím, která mají určitý vznik, vývoj a zánik, jež činí dohromady něco celkového. Pravá

jsoucna jsou vnitřně integrována v celek. Naproti tomu jsou nepravá jsoucna, která představují jenom jakousi juxtapozici pravých jsoucen vedle sebe. Například švestka je pravé jsoucna, ať už strom, nebo plod. Ale když máme dvě švestky vedle sebe, tak máme dvě jsoucna, nebo jedno jsoucno, představované dvěma švestkami? Můžeme ty dvě švestky považovat za jedno jsoucno? A můžeme sebe považovat za jedno jsoucno, když máme dvě ruce nebo dvacet prstů? Co garantuje tu integritu? Když ty švestky byly na jednom stromě, tak možná bylo možné mluvit ještě o tom, že patřily k jednomu jsoucnu. Z jednoho jsoucna se může vydělit nové jsoucno. Švestek je tam mnoho a stávají se začátkem nových pravých jsoucen. Zvlášť evropský člověk je zvyklý na to, že se obklopuje samými nepravými jsoucny…

Každé pravé jsoucno má svou vnitřní a vnější stránku. Předmětné myšlení je schopno uchopovat jen tu vnější stránku. Protože jsme však schopni se myšlenkově vztahovat k celku, tak vidíme, že představa, že můžeme mínit jenom předmět, je nesprávná. Stojíme před úkolem mínit vnitřní stránku pravého jsoucna a eventuelně bytí vůbec, které je ryzí nepředmětností…

Ontologie se týká pouze jsoucnosti jsoucen a není schopna kompetentně vypovídat o nejsoucnosti jsoucen. Musí nám tu vypomoci jiná filosofická disciplína, která však musí být teprve konstituována, a to je méontologie.

7:50 KONEC VÝKLADU

Rozhovor o semináři s účastníky, tlumočeno posléze do němčiny [s novinářem? kvůli Palachově ceně?]…

15:45 ZAČÁTEK DISKUSE

Polemika o Parmenidovi…

Bytí vůbec není abstrakce… Je to bytí, k němuž nepatří žádné jsoucno nebo žádná předmětnost. Je to bytí, které není jsoucnem, kdežto všechna ostatní bytí patří k nějakým jsoucnům…

Umělecké dílo jako zvláštní typ nepravého jsoucna…

KONEC KAZETY 1

ZAČÁTEK KAZETY 2

STRANA A

Nepravá jsoucna jako krajina, hory, hvězdné nebe jakožto něco oslovujícího…

Bylo by chybou mít za to, že hory nám nesdělují nic… Rádl o zemětřesení: máme se tím cítit osloveni, nebo to pokládat jen za katastrofu, která nám nic neříká?

CCA 17:00 Víme, jak určité mimořádné příhody mohou člověku otevřít oči a uši. Může zbystřit pro něco, co by jinak nepochytil. Velmi často promluví i třeba nanicovaté literární dílo opravdu mocně. Já mám tu zkušenost, jak mi ve vězení přišlo do ruky *Za ranních červánků*. Nedovedete si představit, jak tahleta nanicovatá knížka byla najednou plná významů, které by mi jinak nepřišly na mysl. Tenkrát se dokonce po tom osmašedesátém zdálo, že není jediná hra, jediné drama, které by se dalo hrát. Všude byly nějaké narážky. Třeba jak jsme osvobozovaní každý rok, jak se začne na jaře probouzet příroda. Tím se cítili osloveni už naši předkové, měli kolem toho rituály, slavnosti. Čím to? Ono to promlouvá. To moře je jakýmsi poukazem k jakémusi sdělení, které je za tím…

KONEC STRANY A

KONEC KAZETY 2